

Specijal

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Valuta 21. stoljeća

Novostvorenu imovinu intelektualnog vlasništva uspješne tvrtke povezuju s poslovnim procesima, upravljaju njome i aktivno je upotrebljavaju u donošenju strateških odluka

Piše: Neda Matijević,
 viša stručna savjetnica u Ministarstvu
 gospodarstva, rada i poduzetništva

Zahvaljujući mogućnostima novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija poslovno okruženje temelji se na natjecanju i suparništvu više nego ikada do sada. U tom okruženju nije lako preživjeti, a još je teže biti konkurentan. Ostaju samo oni koji znaju uspješno upravljati i kontrolirati rizike i nesigurnost. Temeljni je preduvjet opstanka razumijevanje potreba i interesa kupaca, zatim stvaranje novog ili boljeg/jeftinijeg proizvoda i najzad izlazak i osvajanje tržišta, po mogućnosti prije konkurencije.

Internet je pogodan za trgovanje robom, znanjem i informacijama, licenciraju se nove tehnologije, za-

jedno se ulaže u znanje i nove poslovne pothvate na globalnoj razini.

Uspješne kompanije prepoznaju važnost i učinkovitost razvoja i iskorištavanja znanja i informacija te njihovu zaštitu u obliku intelektualnog vlasništva.

Virtualno okruženje

Sve veću pozornost uprave i vlasnici kompanija posvećuju marketinškoj aktivnosti i ulaganju u razvoj marketinške imovine - brend. Promjenom odnosa u korporaciji stvaraju okruženje poticajno za stvaranje novog znanja, procesa i novih tehnologija koje zatim štite u obliku intelektualnog vlasništva (patent, žig, industrijski dizajn), tehnološkim mjerama (softver, baze podataka) i/ili organizacijski (poslovna tajna, 'know-how').

Tako stvorenu imovinu intelektu-

alnog vlasništva uspješne kompanije u svijetu povezuju s poslovnim procesima, upravljaju njome i aktivno je upotrebljavaju u donošenju strateških odluka.

Nekoliko je razloga zbog kojih je intelektualno vlasništvo važno za globalni način poslovanja.

Najprije, putem interneta se, više nego drugim načinima poslovanja, trguje velikim brojem proizvoda i usluga utemeljenih na intelektualnom vlasništvu; glazba, fotografije, dizajn, softver, sustavi i modeli treninga/edukacije (učenje na daljinu, 'e-learning', 'distance learning'). Upravo takva kreativna djela na internetu treba zaštititi zakonom ili sustavom tehnoloških mjera zaštite da ne bi postala predmetom krađe, što bi moglo prouzročiti propast cijelog poslovanja vlasnika znanja.

Drugi je važan razlog koji povezuje

intelektualno vlasništvo i globalno poslovanje razvoj novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) koje su temelj funkcioniranja protoka informacija: softver, mreže, dizajn, čipovi, ruteri, korisnička sučelja itd. Neizostavna su i nova kreativna rješenja tehničkih problema, s mnogo novih izuma, dizajna ili sustava, koja se također štite određenim pravom intelektualnog vlasništva - patentom, industrijskim dizajnom, autorskim pravom, poslovnom tajnom itd.

Diktat novih tehnologija

Nadalje, nove tehnologije uvjetuju i nove načine i metode poslovanja, prikupljanje i obradu podataka te stvaranje velikih baza podataka, koje se također štiti zakonom (autorsko pravo) i/ili sustavom tehnoloških mjera zaštite.

Žigovi su također važan dio poslovanja putem interneta jer uz pomoć brenda potrošači prepoznaju i razlikuju robu ('trademark') i usluge ('service mark') jednog proizvođača od konkurencije. Registrirani žigovi osiguravaju njihovu nositelju isključiva prava uporabe za proizvode i usluge za koje je registriran. Dakle, vlasnik registriranoga žiga zaštićen je na temelju Zakona o žigu i Zakona o nepoštenoj tržišnoj utakmici.

Najzad, često je najveća vrijednost kompanija upravo u intelektualnom vlasništvu. Stoga mnoge tvrtke upravljaju svojom imovinom intelektualnog vlasništva tako da ga identificiraju, klasificiraju, vrednuju i učinkovito iskorištavaju. ■

Preduvjeti internetskog poslovanja

Dinamično globalno okruženje zahtijeva dinamičan pristup poslovanju, posebice kad je riječ o imovini intelektualnog vlasništva. U tom je okruženju ključni činitelj poslovnog uspjeha učinkovito upravljanje i maksimalno iskorištavanje imovine intelektualnog vlasništva. Stoga je važno svoje patente, žigove, autorska prava i druge vrste intelektualnog vlasništva učiniti dostupnima u virtualnom prostoru -

'cyberspaceu'. Poslovanje i trgovanje putem interneta najjeftiniji je, najbrži i najsigurniji put do komercijalnog uspjeha. Najsigurniji se način takve vrste poslovanja temelji na kvalitetnim pripremama za učinkovito upravljanje imovinom intelektualnog vlasništva pri otvaranju poslovne internetske stranice. Dakle, treba provjeriti da odabir domene ne krši pravo tuđega

žiga u vlastitoj zemlji i u drugim zemljama, osigurati da tehnologija za razvoj web stranice ne krši pravo tuđeg patenta i biti siguran da sadržaj internetske stranice ne krši tuđa autorska prava. Isto tako je važno sastaviti jasne ugovore koji se odnose na zaštitu prava intelektualnog vlasništva. U suprotnom, kršenjem tuđih prava intelektualnog vlasništva može se izgubiti mnogo vremena, energije i novca.